

Tegninger: Philip Ytournal

Som en dråbe i havet har du også et ansvar

Hvis man blot gemmer sig i mængden for at kunne fortsætte sin adfærd, har man et ansvar, der ikke fordamper.

DEMOKRATI

JACOB BIRKLER OG MICKEY GJERRIS, HHV. FILOSOF, PH.D., FORFATTER OG FOREDRAGSHOLDER OG BIOETIKER, PH.D., FORFATTER OG FOREDRAGSHOLDER

Klimaforandringerne er virkelighed. Før skubbede vi problemerne foran os, men nu er vi blevet indhentet af problemer, som ikke kan ignoreres.

I dag er der langt mellem fornægtere af klimaforandringerne og det faktum, at de er menneskeskabte. Til gengæld står vi tilbage med spørgsmålene: Hvad stiller vi op, og hvem har ansvaret for at gøre noget?

Den første diskussion udspiller sig mellem to positioner. De, der mener, at løsningen skal findes i det, der har skabt problemerne – forestillingen om uendelig økonomisk vækst og et forhold til naturen, hvor den udelukkende ses som en

ressource lagt an til menneskets brug. Og så dem, der mener, at der er brug for langt mere end en bøtte grøn maling og business as usual, men en egentlig grøn transformation af samfundet og en forandring i vores syn på naturen, hvor vi ser os selv som en del af et større mere-end-menneskeligt fællesskab.

Samtidig med at diskussionen om, hvor dybt problemerne går, og i hvor høj grad økonomisk vækst kan løse de problemer, som den selv har skabt, er der en standende diskussion om, hvem det er, der bør gøre noget.

Politisk kører diskussionen mellem de rige og fattige lande om, hvorvidt det bør være dem, der har forårsaget problemerne (de rige), dem, der har ressourcerne (de rige) eller dem, der rammes først og hårdest (de fattige), der bør løse problemerne. Men nationalt og individuelt er vi også optaget af denne diskussion, hvis fremmeste argument synes at være 'Men jeg er kun en dråbe i havet'.

For det første er det naturligvis rigtigt, at det danske bidrag til de globale udledninger, uanset hvordan man regner det ud, kun udgør en promille af de samlede udledninger. Og den enkelte danskers bidrag er derfor også usynligt i det store billede. På den måde er 'dråbe-argumentet' sandt. Selvom alle danskere fra i morgen holdt helt op med at udlede drivhus-

gasser, så ville verden stadig være på katastrofekurs, hvilket også tydeligt illustreres i den seneste rapport fra FN's klimapanel, IPCC.

Ikke desto mindre gør det diskussionen om, hvordan vi bedst løser udfordringerne, så meget desto vigtigere. For også små lande kan gøre en forskel, og vores forestilling om Danmark som et særligt foregangsland, der kan vise verden vejen, som vores politikere ynder at fremhæve, gør det jo ret centralt, hvilken vej vi viser de andre. En vej, der består af reel grøn omstilling mod et bæredygtigt samfund, eller greenwashing, der blot skal sikre de eksisterende økonomiske interesser?

PÅ INDIVIDPLAN er det værd at bemærke, at selvom Danmarks udledninger kun er en mikroskopisk del af de samlede udledninger, så er Danmark et af de lande i verden, der udleder flest drivhusgasser per indbygger og i det hele taget har et af de største økologiske fodaftryk per indbygger. Ser man for eksempel på tallene fra Global Footprint Network, så ville det kræve fire planeters ressourcer, hvis alle planetens indbyggere skulle leve, som vi danskere gør.

Uanset hvor lille eller stor en del af problemet, som den enkeltes udledninger udgør, så står diskussionen om ansvar tilbage. Er det sandt, at udgør man blot en tilstrækkeligt lille del af et problem, så forsvinder det personlige ansvar? Er etisk ansvar noget, der udelukkende kan uddeles efter osthøvlmetoden, hvor individet kan gemme sig i mængden? Eller handler etisk ansvar også om, at hvis man er en del af problemet, som man kunne undgå at bidrage til og eventuelt endda forsøge at få andre til ikke at bidrage til, men intet gør, så står man tilbage med det fulde ansvar i etisk forstand?

Ikke så man nu er forpligtet til at udligne sin del af de faktiske udledninger, som var etisk noget, der kunne løses på en kugleramme. Men forpligtet på at yde, hvad man nu kan i situationen, for at løse problemerne. Løfte den del af de samlede problemer, som ens evner og kræfter nu rækker til, i erkendelse af at vi står foran et fælles problem. Et problem, der er større og mere komplekst end noget andet, som vi som art har stået foran. Et problem, der er så stort, at tanken om millimeterdemokrati, som de fleste af os bærer med fra barndommen, må forstum-

me, og vi i stedet ser på, hvad vi hver især kan yde? Vi vil hævde det sidste. For os at se bør ethvert menneske i den nuværende situation bidrage til at imødegå klimaforandringerne med de midler, som det nu har – og det kan være meget individuelt. Nogle kan stille op til Folketinget, andre strikke karklude. Nogle kan planlægge nationalparker, andre lade deres have vokse vildt. Det afgørende er ikke, hvad man gør, men at man gør noget. At man med sine ord og handlinger søger at mindske problemerne og inspirere andre til at gøre det samme.

Hvis man blot gemmer sig i mængden for at kunne fortsætte med en adfærd, der kunne ændres uden at medføre store

SERIE

Følelserne ud af debatten

Debatter har det med at køre af sporet, og holdninger og følelser stjæler pladsen.

I denne serie ser tidligere medlemmer af Etik Råd Jacob Birkler og Mickey Gjerris på en række debatter, som bærer præg af denne tendens – og peger på, hvordan de kan komme tilbage på sporet.

Dette er seriens første afsnit.

personlige omkostninger (vi taler her gradvise ændringer af for eksempel, spise, rejse, og transportvaner), så vil vi mene, at man, uanset ens udledningers faktiske størrelse, har et ansvar, der ikke fordamper, blot fordi man er en dråbe i et hav. Etik handler om at være fordret til at gøre sit bedste, uanset hvad det er, eller hvor stor en rolle man spiller. Sådan er det nu engang at være menneske.

